

Yvonne Farrell og Shelley McNamara fra Grafton Architects og Anna Wirz-Justice vinder The Daylight Award 2022

København, d. 16. maj 2022. På UNESCO International Day of Light offentliggøres vinderne af den internationale pris, The Daylight Award 2022: Yvonne Farrell og Shelley McNamara for deres arkitektur og Anna Wirz-Justice for sin forskning.

"Prisvinderne repræsenterer ikke blot international ekspertise inden for dagslysforskning og -arkitektur, men karakteriseres også ved en generøs og humanistisk ånd, der fejrer dagslyset. Dagslysets betydning for en bedre livskvalitet – og endda en hyldest til selve livet – er en iboende kvalitet i deres arbejde. Det er bemærkelsesværdigt, hvordan de har forenet deres humanistiske tilgang med en dybdegående viden og vidtfavnende intentioner, der står i kontrast til deres ydmyge tilgang til deres værkers betydning." fastslår juryen.

The Daylight Award for arkitektur: Yvonne Farrell og Shelley McNamara, Grafton Architects

Grafton Architects har mestret brugen af dagslys gennem deres brede og usædvanligt varierede projektportefølje. De bruger naturligt lys til at differentiere og artikulere rum, der har forskellig betydning, funktionelt formål og empirisk atmosfære. Dagslyset anvendes i deres designproces som en integreret og uerstattelig kvalitet sammen med rummenes indretning, bygningernes strukturelle ramme og de tekniske systemer.

Deres evne til at lede dagslyset både vertikalt og horisontalt ind i ofte dybe og lagdelte bygningsvolumener er bemærkelsesværdig. Den naturlige belysning bidrager til at skabe bedre arbejdsforhold og sensoriske kvaliteter i rummene i stedet for blot at tjene kompositionen eller et æstetisk udtryk. Dagslyset fremhæver og levendegør de vigtigste rum i deres bygninger. Det naturlige lys i Grafton Architects' projekter har en afslappet, generøs og rolig tilstedeværelse.

"Vi synes, det er fantastisk, at der findes en dagslyspris. Prisen minder os om, at lyset er en af de vigtigste bestanddele i arkitekturen. Det fantastiske ved naturligt lys er, at det varierer så meget i forhold til den geografiske placering. Og det er ret fantastisk, fordi man lærer noget nyt hver gang" siger Shelley McNamara.

Det er tydeligt, at dagslyset er et centralt element i Graftons arkitektur

Yvonne Farrell og Shelley McNamara giver ikke altid en eksplicit beskrivelse af deres tilgang til og koncept for brugen af dagslys i deres designs. Projekterne taler dog for sig selv og er eksplicite og repræsentative, hvad angår Grafton Architects' fokus på den konstante integration af dagslyset i deres projekter og dets specifikke rolle. Det er tydeligt, at dagslyset er et centralt aspekt af deres designs. Dette ses tydeligst i tværsnittene i deres bygninger.

"Vi beskriver vores arkitektur som rummets fysik og kulturens fysik. Vi gør en stor indsats for at fastholde beliggenhedens miljøbestemte natur, så folk kan få glæde af den. Det er en kulturelt betinget forbindelse. Vores arbejde med lyset starter med, at vi observerer solens vinkel, som er et af de aspekter, vi tager nøje højde for. Vi er på vej ind i en tid med større fokus på bæredygtighed og bør derfor være opmærksomme på, at dagslyset er en ekstraordinær energikilde og ikke blot en visuel nydelse." tilføjer Yvonne Farrell. Brugen af dagslyset i Grafton Architects' bygninger skaber smukke kontraster og oplyser kernen i deres projekter. Dagslys er kilde til en behagelig og varm atmosfære til glæde for brugerne. Dagslyset skaber ikke monumentalitet – og det er ikke et religiøst eller scenografisk lys – det er et smukt, blødt og humanistisk lys, der forenes på perfekt vis med arkitekturen. Det er et lys, der integrerer sig og skaber en unik rumlig oplevelse uden at virke demonstrativt eller imponant.

I alle deres projekter gør Grafton Architects' konsekvente virtuositet og bemærkelsesværdige brug af dagslyset dem i stand til at udtænke voluminøse, dybe bygninger og transportere lyset derhen, hvor det er ønsket, nødvendigt og behageligt for at kunne arbejde, læse og opholde sig. Det giver dem mulighed for at skabe en kompleks og rig indre arkitektur med rumlig densitet, som ikke desto mindre eksisterer på en menneskelig skala og får intime miljøer til at blomstre frem i høje og store bygninger. I nogle af projekterne anvendes overflader som dagslysreflektorer og -modulatorer. Glaserede keramikgulve kombineret med ru murstensvægge og silkeagtigt mørkt træ skaber sammen med omhyggeligt placerede åbninger berigende og komplekse rumlige oplevelser.

Det er tydeligt, at dagslyset er særligt vigtigt i Grafton Architects' arkitektur. Det er ikke et tilbehør. Det er en afgørende bestanddel i arkitekturen. Grafton Architects udviser en behændig og fintfølede beherskelse af dagslyset, som fuldt ud tjener en arkitektur, der er anvendelig for bygningernes brugere og højner den samfundsmæssige livskvalitet.

Dagslysprisen for forskning: Anna Wirz-Justice

Anna Wirz-Justices banebrydende forskning har fokuseret på, hvordan menneskets døgnrytme og søvn reguleres af lyset. I denne forbindelse har hun defineret nøgleparametre for, hvordan lys fungerer som en biologisk stimulus, herunder vigtigheden af *hvornår* vi ser lys, *hvor længe* vi ser det, samt *intensiteten* og *farvespektrummet*.

"The Daylight Award for dagslysforskning er en stor overraskelse og en stor ære, som jeg er meget taknemmelig for, da den sætter fokus på vores fagområde inden for kronobiologi og den voksende viden om, hvor afgørende dagslyset er for vores sundhed og trivsel. Jeg har været så heldig at leve og arbejde i en ekstraordinær tidsalder, hvor læren om biologiske rytmer har set dagens lys" – siger Anna Wirz-Justice i anledning af prismodtagelsen.

Da Anna arbejdede på en psykiatrisk klinik, anerkendte hun sammenhængen mellem abnorm lyseksponering, forstyrrelse af døgnrytmen og den indvirkning, disse faktorer har på den mentale sundhed. Hun introducerede brugen af lysterapi i Europa og studerede dens anvendelse i forbindelse med vinterdepression, ikke-årstidsbestemt depression, borderline personlighedsforstyrrelse og demens. Dette arbejde gjorde det muligt for Anna og andre grupper rundt om i verden at fastslå, at lys kan anvendes både videnskabeligt og terapeutisk som behandling for forskellige former for psykisk sygdom. Denne holistiske tilgang ansporede Anna og hendes kolleger til at udarbejde en manual til ansatte i sundhedssektoren og derved give vejledning i evidensbaseret lysbehandling, der kunne forbedre humøret og afhjælpe søvnforstyrrelser.

Forskning i lysets omfattende indvirkning på mennesker har ændret arkitekturen i det seneste årti

Anna Wirz-Justice har forankret sin videnskab bredt på tværs af traditionelle fagområder. Hun når fortsat ud til talrige andre områder inden for både natur- og humanistisk videnskab, hvor hun formidler den naturlige døgncyklus' betydning for vores psyke og fysiologi, herunder gennem arkitekturen og kunstverdenen. Hun har været drivkraften bag adskillige offentlige foredrag, udstillinger, installationer og arkitekturprojekter.

"Forskning i lysets omfattende indvirkning på mennesker, uafhængig af visuelle behov, har ændret arkitekturen i det seneste årti. Den har banet vejen for nye belysningsstandarder, der kan inkorporere lysets ikke-visuelle indvirkninger som en nødvendighed for sundheden. Den har på ny vækket interessen for dagslysets enorme potentiale med hensyn til at komplementere kunstigt lys" understreger Anna Wirz-Justice.

Lys er essentielt for sundheden og regulerer mange aspekter af vores fysiologi, ikke mindst vores døgnrytmer og cyklusser mellem sovende og vågen tilstand. Tilstrækkelig lyseksposering synkroniserer vores døgnrytmesystem, hvilket giver os mulighed for at reagere optimalt på vores skiftende og dybtgående behov i forbindelse med cyklussen mellem dag og nat. Uden denne daglige synkronisering bliver døgnrytmesystemerne forkert afstemt i forhold til hinanden og den ydre verden. Følgerne af døgnrytmeforstyrrelser omfatter svingende humør, irritabilitet, impulsivitet og nedsat koncentration, årvågenhed, ydeevne og kreativitet. På længere sigt er der en øget risiko for hjerte-kar-sygdomme, fedme, type 2-diabetes, kræft og psykisk sygdom.

"Rekonvalescens kan fremskyndes ved hjælp af øget ophold i dagslys. Vi og mange andre har samarbejdet med arkitekter på nye sygehuse eller plejehjem. Skoler og arbejdspladser har også brug for tilstrækkelig adgang til dagslys. Hvis små børn tilbringer tid udenfor hver dag, lader det til at kunne forhindre nærsynethed på en enkel måde. Så jeg tror, at vi har nået et vidensniveau, hvor kronobiologer og arkitekter kan drøfte, hvordan vi forbedrer kvaliteten af det byggede miljø med hensyn til dagslysets sundhedsfremmende indvirkning." konkluderer Anna Wirz-Justice.

Om Grafton Architects

Grafton Architects blev grundlagt i 1978 af Yvonne Farrell og Shelley McNamara. De er uddannet på School of Architecture, University College Dublin, i 1974, hvor de underviste fra 1976-2002 og blev udnævnt til adjungerede professorer i 2015. Deres internationale akademiske roller har omfattet: Gæsteforsker ved EPFL Lausanne, formandsposten for Kenzo Tange ved GSD Harvard, formandsposten for Louis Kahn ved Yale, og de er i øjeblikket professorer ved Accademia di Architettura, Mendrisio, Schweiz. De er medlemmer af Royal Institute of the Architects of Ireland (RIAI), internationale æresmedlemmer af Royal Institute of British Architects (RIBA) og udvalgte medlemmer af den respekterede irske kunstorganisation Aosdána. Grafton Architects har vundet adskillige arkitektoniske priser for deres arbejde, herunder RIBA's International Prize, Stirling Prize og Gold Medal. I 2020 vandt Yvonne og Shelley Pritzker Prize – den højeste internationale hædersbevisning for arkitekter og i denne måned har de netop modtaget EUs årlige arkitekturpris, Mies van der Rohe Prisen, for deres design af Kingston University i London.

Om Anna Wirz-Justice

Anna Wirz-Justice er professor emeritus i psykiatrisk neurobiologi ved universitetet i Basel og tidligere leder af centret for kronobiologi på den psykiatriske universitetsklinik i Basel, hvor hun skabte sin anerkendte karriere. Anna har udgivet over 350 forskningspublikationer og oversigtsartikler med fokus på lysterapi som et middel mod vinterdepression og søvnforstyrrelser. Anna er født i New Zealand, hvor hun tog sin BSc og MSc, inden hun flyttede til London, hvor hun tog sin ph.d., og har opnået forskningsstipendier i Paris og ved NIMH i Bethesda MD, USA. Hun er fortsat meget aktivt engageret i adskillige videnskabelige bestyrelser og foreninger, herunder som formand for Chrono History Committee i Society for Research on Biological Rhythms, som bestyrelsesmedlem i Center for Environmental Therapeutics og som medstifter og tidligere medlem af styringsgruppen i Daylight Academy.

Juryen i 2022

Årets prisvindere blev udvalgt og udpeget af den anerkendte jury:

Anne Lacaton, leder af Lacaton & Vassal Architectes, Paris, vinder af The Daylight Award i 2011, EU Mies Award i 2019 og Pritzker Prize i 2021 samt lektor i arkitektur og design ved ETH Zürich.

Dorte Mandrup, stifter af Dorte Mandrup A/S, København, forperson for Mies van der Rohe Award i 2019, adjungeret professor ved Det Kongelige Danske Kunstakademi samt hyppig gæsteforsker i udlandet.

Marilyne Andersen, professor i bæredygtige byggeteknologier ved École Polytechnique Fédérale de Lausanne og vinder af The Daylight Award i 2016.

Gerd Folkers, professor i farmaceutisk kemi ved ETH Zürich. Han har tidligere været ansat i Swiss National Science Foundation og har fungeret som leder af Collegium Helveticum siden 2012.

Russell Foster, leder af Nuffield Laboratory for Ophthalmology og leder af Sleep and Circadian Neuroscience Institute ved University of Oxford. I 2020 vandt Russell Foster The Daylight Award for forskning.

Juhani Pallasmaa, finsk arkitekt, forfatter, lærer og praktiserende arkitekt. Fra 2009-2014 sad han i juryen for Pritzker Architecture Prize.

Koen Steemers, professor i bæredygtigt design, The Martin Center for Architectural and Urban Studies, Department of Architecture, University of Cambridge, Storbritannien

Om The Daylight Award

The Daylight Award blev stiftet af de almennyttige fonde VILLUM FONDEN, VELUX FONDEN og VELUX STIFTUNG og uddeles hvert andet år i to kategorier: The Daylight Award for forskning og The Daylight Award for arkitektur. Prisen uddeles i form af personlige præmier, der hver har en værdi på 100.000 euro.

Få mere at vide på www.thedaylightaward.com

Hvis du har yderligere spørgsmål, er du velkommen til at kontakte:
Jadrana Ćurković, kommunikationsmedarbejder for The Daylight Award
+385 91 1309 971
jadrana@thedaylightaward.com